

14.03.11

המלצות הגנת הצומח בתמר הערבה – 2011

1. ציקדת הדבש - *Ommatissus binotatus*

צבע הבוגר צהוב- ירקרק. אורך הנקבה כ- 4 מ"מ ורוחבה כ- 1.5 מ"מ. הזכר קטן יותר, אורכו כ- 3 מ"מ ורוחבו כ- 1.3 מ"מ. לציקדה שני דורות בשנה. הדור הראשון בוקע בתחילת אפריל והשני בתחילת אוגוסט. הנקבה מטילה ביצים בודדות בצד העליון של ההוצים, בדרך כלל לאורך צרורות צינורות ההובלה. לציקדה חמש דרגות נימפה (זחל). בוגרי הדור השני מופיעים בסוף ספטמבר והטלות חדשות ניתן לראות כבר לאחר שניים, שלושה שבועות. ביצים אלו חורפות על פני ההוצים ובאביב (אפריל) של השנה העוקבת חלה בקיעת זחלים.

נזק: הזחל ניזון על ההוצים ומפריש טל דבש (הפרשה מתוקה). בתנאי לחות גבוהה עלולה להתפתח פחת, הגורמת להשחרה של ההוצים ו/או הפרי (לא בערבה). נגיעות קשה עלולה לגרום להצהבת כפות ולפגיעה בהתפתחות העץ. הטל דבש הדביק מהווה מטרד לדקלאי.

הדברה: רק במטעים נגועים בנוכחות המזיק.

טיפול בתכשיר אימידקלופריד (קונפידור או סייפן) במינון 5 גרם לעץ בהגמעה לאזור בית השורשים. הטיפול יינתן בסמוך למועד הצפוי של גיחת הזחלים של המזיק, כלומר בתחילת אפריל או בתחילת אוגוסט.

2. עש התמר הקטן - *Batrachedra amydraula*

עש התמר הקטן (בטרכדרה) הינו מזיק ייחודי לתמר, תוקף וניזון אך ורק מפרי תמר ירוק. העש עובר את החורף כזחל, ובאביב הזחל חוזר לפעילות וניזון על התפרחות הראשונות, מתגלם, מתפרפר ובסוף מרץ מופיע דור חדש (ראשון של העונה הנוכחית). בין סוף מרץ ליולי, מקים העש 3-4 דורות, ולאחר מכן נפסקת פעילותו עד לאביב. משך דור (מביצה לביצה) נמשך כחודש, הזחל חי כשבועיים, ואז נגרם הנזק לפרי.

נזק: נרם ע"י חדירה לפרי באזור עלי הגביע של הפרי, מלווה בהפרשת גללים וקורים. פרי שניזוק אינו נושר ונשאר תלוי על הסנסנים.

הדברה: עיתוי היישום היעיל ביותר הוא על זחלים צעירים. כיוון שבדרך כלל העש מתרבה במטע עצמו, הדברת הדור הראשון תפחית את האוכלוסייה וקרוב לודאי שלא ידרשו ריסוסים בהמשך, למעט מקרים של פלישה מאזורים אחרים. הדברה: מומלץ לבצע הדברה לאחר הופעתו של הדור הראשון כאשר אחוז החנטה 50 עד 80, בערך סוף מרץ- אמצע אפריל.

תכשירים להדברה: טרייסר אולטרה בריכוז 0.04 - 0.06% (60 - 40 סמ"ק ל-100 ל"מ). אלסיסטין, תכשירי כלורפיריפוס (דורסן ודומיו), תכשירי בצילוס, מוליט. בערבה יש עדיפות ליישום טרייסר אולטרה, בגלל יעילותו הגבוהה ורעילות נמוכה לאדם.

במטעים אורגניים: טרייסר אולטרה ותכשירי בצילוס (רעלן של חיידק) - בקטוספיין, ביטיון, תורסייד. בתכשירי בצילוס מומלץ לטפל בתדירות אחת ל- 5-7 ימים תוך הקפדה על כיסוי מושלם של האשכולות.

3. אקריות

אקרית הדקל - *Eutetranychus palmatus*

אורכה כ- 0.5 מ"מ, גופה מעוגל, צבע ירוק צהוב עד אדום חום, בעלת רגלים ארוכות. אקרית הדקל אינה טווה קורים, מאכלסת את ההוצים והפירות. נזק של גירוד ומציצה בקליפת הפרי נצפה עד כה רק בזן ברהי. בדרך כלל אין צורך לטפל נגדה פרט לזן ברהי.

אקרית הקורים של פרי התמר - *Oligonychus afrasiaticus*

אקרית קטנה, בעלת רגליים קצרות, אורכה 0.3 מ"מ, צבעה שקוף - צהוב. טווה קורים רבים. הביצים מוטלות על גבי הקורים בנקודת המגע של פירות וכן בין הפרי לסנסן. האקרית ניזונה על פרי ירוק ועלולה לגרום לנזק קשה עקב מציצה וגירוד הפרי הירוק, הגורמים לייבוש והתבקעות קליפה. האקרית עוזבת את הפרי בשלב החלפת צבע מלאה. אקרית הקורים נמצאת בכל מטעי התמר בערבה. יש הבדל במועד הופעת האקרית בפרי וגרימת הנזק, בין הזנים השונים, בברהי ומג'הול האקרית מופיעה בין אמצע- סוף מאי, ובדקל נור היא מופיעה חודש מאוחר יותר בין אמצע- סוף יוני

הדברה: בזנים מג'הול וברהי מרססים עם הופעת המזיק באמצע - סוף מאי.

בדקל נור עם הופעתה כחודש מאוחר יותר באמצע - סוף יוני.

רצוי להתחיל את היישום בחלקות צעירות בהם הפריחה מוקדמת יותר.

תכשירי ההדברה: תכשירי אבמקטין (ורטימק, אגרירון, ביומקטין או ורקוטל) במינון 0.1% בתוספת שמן אולטרה פיין 0.5%-1.

במטעים אורגניים מדבירים עם גפרביק 70 אבקה לאיבוק. היישום הראשון יבוצע בהתאם למועדי הופעת האקרית בזנים השונים. טיפולי הדברה נוספים יבוצעו על פי תוצאות הניטור.

4. מחלת כווייה שחורה או חרכון ועיוותים - *Black scorch*

המחלה נגרמת על ידי הפטרייה *Thielaviopsis paradoxa*. הפטרייה תוקפת עצים בכל הגילאים וכל חלקי העץ עלולים להיפגע במחלה. לפעמים העץ מתגבר ללא צורך בטיפול. עצים צעירים ועצים מתרבות רקמה רגישים למחלה.

תסימני המחלה: למחלה מספר תסימנים, רק לעתים רחוקות אפשר לראות את כל התסימנים בעץ אחד, ולא תמיד באופן ברור:

- א. עלי הכותרת הפגועים קצרים יותר מהדור שלפניהם ולכן חלקה העליון של הכותרת שטוח ואף חלול במקרים קשים.
- ב. שדרת העלים פגועה, עקומה ומעוותת.
- ג. ההוצים קצרים ומעוותים ולעיתים חסרים.

- ד. שולי ההוצים ו/או שדרת הכף הפגועים חרוכים וצבעם חום-שחור ככווית שפשוף (ומכאן שם המחלה).
  - ה. הפגיעה בד"כ חלקית ואינה סימטרית וכתוצאה מכך צמרת העץ נוטה על צידה.
  - ו. ריקבון בתפרחות לפני הפתיחה וכן במהלכה וחוסר פריחה.
  - ז. בפגיעה קשה ניתן להבחין בריקבון יבש וחרוך בקדקוד הצמיחה ובלולב ולעיתים לתמותת העץ.
- הדברה:** במטע מבוגר הטיפול רק בעצים נגועים.

בעצים צעירים ובמיוחד עצים מתרבית רקמה בשנותיהם הראשונות יינתן טיפול מונע לכל עצי המטע בתדירות של אחת לחודש- חודשים, תלוי בעונה ומזג אוויר.

שילוב של: טרימנגול $0.5\% +$ צ'מפיון 0.5%

מנבגן-ונדק 800גר/עץ + צ'מפיון 0.5% .

בברכה,

צוות מדריכי שה"מ

ברוך לוזון סבטלנה דוברינין

" כל האמור לעיל הינו באגף שדה מקצועית באגף ואל מקבל העצה לנפול אנהל לנהיבות "

